

ВІДГУК

офіційного рецензента доктора медичних наук,
професора **Вдовиченка Сергія Юрійовича**
на дисертаційну роботу
Балан Анни Вікторівни
«Перебіг вагітності та перинатальні наслідки у жінок з коронавірусною
хворобою»,
поданої в разову спеціалізовану раду
при Національному університеті охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика МОЗ України
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина
(наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»)

Науковий керівник: доктор медичних наук, професорка Карлова
Олена Олександрівна

Актуальність обраної теми дисертації

Пандемія COVID-19 мала глибокий вплив на всі сфери медицини, зокрема на акушерсько-гінекологічну допомогу. Особливої уваги потребують питання перебігу вагітності, пологів та стану новонароджених у жінок, які перенесли цю інфекцію. Дисертаційне дослідження присвячене вивченню саме цих аспектів — що є надзвичайно актуальним як з клінічної, так і з наукової точки зору. Обрана тема має беззаперечне практичне значення для підвищення якості надання медичної допомоги вагітним жінкам в умовах пандемії та після її завершення.

На підставі визначеної актуальності було визначено мету, завдання та методи дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота є науково-дослідною роботою аспірантки кафедри на тему «Перебіг вагітності та перинатальні наслідки у жінок з коронавірусною хворобою» 0122U000155 номер державної реєстрації, термін виконання 2021-2025 роки, а автор є її виконавцем

Новизна дослідження та одержаних результатів

Проведене дослідження дозволило отримати низку нових наукових положень, які розширюють уявлення про перинатальні ускладнення у жінок, чий перебіг вагітності ускладнився коронавірусною хворобою. Вперше встановлена частота перинатальних ускладнень у жінок, чий перебіг вагітності ускладнився коронавірусною хворобою, доведено зміни основних показників гемостазу як прогностичні маркери ризику розвитку перинатальних ускладнень у вагітних з COVID-19. Запропонований комплекс профілактично-діагностичних заходів дозволив знизити частоту перинатальних ускладнень у жінок, чий перебіг ускладнився коронавірусною хворобою.

Теоретичне значення результатів дослідження

Проведене дослідження обґрунтувало необхідність та доцільність госпіталізації пацієнтів з коронавірусною хворобою, незалежно від ступеня тяжкості захворювання для повного клініко-лабораторного та інструментального обстеження. Встановлено вплив COVID-19 на перебіг вагітності та пологів, проаналізовано основні показники системи гемостазу та їх вплив на частоту виникнення перинатальних ускладнень.

Практичне значення результатів дослідження

Дані клінічного дослідження є основою для вдосконалення ведення жінок, чий перебіг вагітності ускладнився коронавірусною інфекцією, що сприяє розширенню наукової доказовості даної проблеми сучасного акушерства та створенню профілактичних заходів для мінімізації ускладнень.

Запропоновані практичні рекомендації щодо зниження ризику розвитку перинатальних ускладнень у вагітних з COVID-19 та впроваджені в клінічну практику Комунального некомерційного підприємства «Київський міський центр репродуктивної та перинатальної медицини».

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Аспірантка Балан А.В. особисто провела дослідження. Дослідження проведені на базі КНП «Київський міський центр репродуктивної та перинатальної медицини». У дисертації наведено результати проспективного дослідження. На першому етапі дослідження проведено загально-клінічне обстеження вагітних згідно мети нашої роботи та поставлених завдань.

На другому етапі вивчено, які порушення гомеостазу виникають на фоні коронавірусної хвороби, як дані зміни впливають на внутрішньоутробний стан плода та які порушення виникають в комплексі «мати-плацента-плід».

На третьому етапі проведено оцінку ефективності запропонованого комплексу профілактично-діагностичних заходів у жінок, чий перебіг вагітності ускладнився коронавірусною хворобою.

Достовірність отриманих аспіранткою Балан А.В. результатів підтверджена достатнім обсягом спостережень та використанням надійних методів статистичної обробки даних. Для статистичної обробки отриманих результатів було використано методи як параметричної, так і непараметричної статистики, відповідно до характеру розподілу та виду досліджуваних даних. Розрахунки проводилися з використанням ліцензованої версії програмного забезпечення *Statistica for Windows* (StatSoft Inc., США), що забезпечує широкий спектр інструментів для варіаційного та кореляційного аналізу.

Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення

Дисертація оформлена відповідно Державним стандартам і діючим вимогам МОН України. Анотація викладена українською і англійською мовами і в достатній мірі відображає основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення.

Дисертація викладена на 144 сторінках друкованого тексту формату А4.

У вступі пояснено актуальність теми наукової роботи, чітко сформульовано мету та завдання дослідження відповідно до предмету та об'єкту дослідження, відображено наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, наведено дані про структуру, обсяг дисертації і зв'язок роботи з науковими програмами, висвітлено обсяг апробації результатів дисертаційного дослідження та вагомий особистий внесок здобувача, публікації.

Авторкою представлено сучасний, методологічно правильно оформлений огляд літератури, який містить проміжні висновки і окреслює коло невирішених і дискусійних запитань, які необхідно детально і всебічно вивчати. Об'єм даного розділу є достатнім, текст структурований, легко сприймається, зрозуміло та цікаво. Більшість посилань складають роботи останніх 5 років.

У другому розділі дисертації – «Матеріали та методи досліджень» представлено клінічну характеристику обстежених пацієнтів та методи дослідження. Розділ містить послідовну інформацію про суть дослідження: його загальну характеристику, дизайн, розподіл на групи, методики дослідження, характеристику груп дослідження. Описані методики відповідають встановленим вимогам і протоколам.

Третій розділ присвячений особливостям перебігу вагітності та пологів у жінок з коронавірусною хворобою в залежності від ступеню тяжкості захворювання. Результати дослідження проілюстровані достатньою кількістю інформативних таблиць. Розділ написаний в чіткій, логічній послідовності та завершується резюме.

Четвертий розділ містить результати дослідження ультразвукової картини легень залежно від тяжкості захворювання COVID-19. Наведено дані щодо частоти та типу уражень легень.

П'ятий розділ присвячений особливостям макроскопічного та гістологічного дослідження послідів у жінок з гострою вірусною інфекцією, спричиненою вірусом SARS-COV-2.

Шостий розділ містить дані тактики ведення вагітних, чий перебіг ускладнився коронавірусною хворобою, наведені схеми запропонованого комплексу профілактично-діагностичних заходів, описана ефективність даної тактики.

Усі розділи власних досліджень викладені в логічній послідовності. Дослідження відображено у достатній кількості інформативних таблиць та рисунків. У розділі, присвяченому аналізу та узагальненню отриманих результатів, аспірантка коротко виклала основні отримані результати, подала їх аналіз та коментар.

Висновки, зроблені на фактичному матеріалі та результатах дослідження, показують основні результати і свідчать про досягнення поставленої мети.

Практичні рекомендації сформульовано чітко, послідовно та зрозуміло, тому вони можуть бути легко використані у щоденній клінічній практиці.

Список використаних джерел оформлений належним чином. Більшість використаних наукових джерел опубліковані англійською мовою. Наведений об'єм використаних джерел свідчить про всебічний аналіз та детальний відбір даних літератури для обґрунтування доцільності та актуальності проведеного дослідження.

У ході ознайомлення з дисертаційною роботою виникли запитання для дискусії:

1. Чи контролювали ви динаміку легеневої гіпертензії у вагітних після перенесеної коронавірусної хвороби?
2. Які антикоагулянтні препарати ви використовували у пацієнтів з тромбоцитопенією?

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.

За матеріалами дисертації опубліковано 4 друковані роботи, з них: 1 стаття у фаховому науковому виданні, рекомендовані МОН України. 2 статті в наукових виданнях, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus та 1 – теза доповіді.

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів,
що виносяться на захист

Ідея проведення дослідження, мета і завдання сформульовані дисертанткою спільно з науковим керівником. Авторка самостійно провела патентні та інформаційні пошуки, аналіз наукової літератури, визначила методи дослідження.

Балан А.В. особисто провела дослідження, збір та аналіз клінічного матеріалу, його обробку, формування досліджуваних груп. Всі клінічні спостереження та обстеження проведено протягом виконання дисертаційного дослідження самостійно, з дотриманням протоколу біомедичного дослідження.

Аналіз результатів дослідження, їх узагальнення, статистична обробка клінічних та інструментальних досліджень, їх оформлення проведені авторкою самостійно.

У наукових роботах, опублікованих за темою дисертаційного дослідження в співавторстві, авторці належить провідна роль у зборі клінічного матеріалу, статистичній обробці та аналізі отриманих результатів. Спільно з науковим керівником обговорено та узагальнено наукові положення дисертації, оформлено висновки та практичні рекомендації.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної
добročесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації,
фальсифікації)

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Розглянувши матеріали дисертації здобувача наукового ступеню доктора філософії Балан Анни Вікторівни на тему «Перебіг вагітності та перинатальні наслідки у жінок з коронавірусною хворобою», встановлено, що при комп'ютерному тестуванні електронної форми дисертації та наявних за її темою публікацій не виявлено академічного плагіату в наданих матеріалах дисертації. Текст наданих матеріалів дисертації Балан А.В. є оригінальним.

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці

Ефективність запропонованої тактики ведення жінок із застосуванням комплексу профілактично-діагностичних заходів, що включає використання аліментарної корекції, що підвищує захисні функції організму, дезагрегантних та антикоагулянтних препаратів в середніх профілактичних дозах, моніторинг за внутрішньоутробним станом плода у жінок, вагітність яких ускладнилась коронавірусною хворобою дозволяє рекомендувати її для широкого впровадження в акушерську практику.

Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради

Дисертація Балан А.В. на тему «Перебіг вагітності та перинатальні наслідки у жінок з коронавірусною хворобою», відповідає паспорту наукової спеціальності «Акушерство та гінекологія». Дисертація повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради.

Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії

Згідно актуальності, за об'ємом та рівнем досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих даних, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий

внесок здобувача, дисертаційна робота Балан А.В. «Перебіг вагітності та перинатальні наслідки у жінок з коронавірусною хворобою», повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор Балан А.В. повністю заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

Офіційний рецензент:

Професор кафедри
акушерства і гінекології №2
НУОЗ України
імені П.Л. Шупика
доктор медичних наук

Сергій ВДОВИЧЕНКО